

mény kitünőnek mondható, a mennyiben a 19 szóbelire bocsátott ifju közül 6 jelesen, 6 jól, 4 egyszerűen érett és 3 vettett csak vissza 2 hónapra. — Jelesen érettek: Faykiss Ferencz (orvostud.), Fiath Ferencz br. (jog.) Krausz Aladár (bölcseztud.), Pere Imre (jog.) Say Győző (hadtudomány), Seidel János (bölcseztud.). — Jól érettek: Erek Károly (technika), Gózóny Gyula (jog), Kaltenecker Győző (hadtud.). Marosi Rezső (technika), Röbl János (hittudomány), Ujházi Béla (jog). — Érettek: Maron István (hittud.), Mayer Imre (gazdaszat), Molnár Lajos (hadtud.) Schleicher Imre (kereszteti akadémia).

IRODALOM.

Az új világ csodái ezimen rendkívül szépen kiállított feltűnést keltő kiadás jelent meg, mely észak- és dél Amerika természeti csodáinak s népeinek eddig még sohasem nyújtott nagyszerű és sokoldalú hű képmását adja. Kitűnően sikerült, mesterien kidolgozott fényképeivel ez a díszmű pompás utazást képez az új világon át. Az Egyesült államokon keresztül az északi sark országaiba, Közép-Amerikán Nyugat-Indián és Dél-Amerikán át egész a Cap Hoornig vezet bennünket ez a mű. A világrész szépsége és sajátossága, a sok természeti csoda, a megigérően pompás és bájos tájak, a városok és szobrok, a tündéries paloták és a technika csudaalkotásai, a melyekben Észak-Amerika oly nagyon gazdag — szemünk előtt tárulnak fel mind megannyi eleven képek gyanánt teljes valóságukban és hűségükben.

Ajánljuk e füzetek megszerzését olvasóinknak. Egy füzet ára 16 gyönyörű képpel 40 kr. Megrendelhető a «Pesti Napló» kiadóhivatalában, Budapest VI. Teréz-körút 23.

A **Budapesti gyorsíró** című vegyes tartalmú havi folyóiratnak 8—10 száma díszes kiállításban jelent meg s millenniumi példánynak van szánva, a mit főleg a prologok és esinos illusztrációk mutatnak. A lap az iskolai szünet kivételével minden hó elején jelenik meg előfizetési ára egész évre 2 frt. Tanulók 1 frt 50 kr. előfizetés mellett a Budapesti gyorsírón kívül a Gyorsírási Lapokat is megkapják. Előfizetések Bódogh János szerkesztő nevére Budapest VIII. József-körút 69. sz. IV. 53. küldendők.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Császár József. —

1. Számtani kérdés.

Hány féle rendben állítható egy sorban 10 tárgy, ha azok közt 4 teljesen egyenlő?

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

2. Földrajzi kérdés.

Melyik mészkőből képződött barlang az Liptó-megyében, a mely Verbicz város közelében a Gyömbér hegy-ség északi oldalán fekszik?

3. Történelmi kérdés.

Ki volt azon férfi, a ki Luther mellett a reformáció második főalakja volt? 1519-ben Luther védelmére kelt. Résztvett a hitújítás keresztülvitelében Szászországban. 1530-ban az augsburgi hitvallást és annak apológiáját megszerkesztette. Ez idő óta a katolikusokkal való minden egyezkedési tárgyalásban résztvett, Calvin egyes tanai iránti rokonszenvet összehozta a lutheránusokkal?

4. Természetráji kérdés.

Melyik mokus-féle rácsátó állat az, mely 51 cm. hosszú? Az Alpeseiken és Kárpátokon él. Ellenséget sejtve nagyokat rútyent, hátsó lábain ülve eszik; télen üregje száját szénával tömi be; téli álmat alszik. Zsirját háziszertül használják?

Fizikai kérdés.

Ki volt azon olasz csillagász, a kinek fontosak meteorológiai és mágnességi megfigyelései, de főleg a nap és az álló csillagok színképelemzése körül tett vizsgálódásai? Mikor szül. és halt meg?

Képrejtvény.

A 24. számban közölt megfejtések. **Számtani kérdés:** A hegy neve: Ida. — **Földrajzi kérdés:** Pecze patak. Miskolczon folyik át. A Sajóba ömlő Szinvával egyesül. — **Történelmi kérdés:** A karloviczi béke 1699 január 26-án kötötték 25 évre I. Lipót király és a porta között. A magyar királyt német urak: Oettingen Farkas és Schlick Lipót grófok képviselték. E béke szerint Erdély meghagyatott a Habsburgok; Temesvár és vidéke pedig a törökök birtokában. A török keresztény, alattvalóinak szabadvallásyagorlatot engedett. Thököly Imrét és híveit a birodalom belsejébe internálta. — **Természetráji kérdés:** Pávaszemű lepkék; a szövőnczök (bambycidae) családjába tartozik. — **Vegyteni kérdés:** Repszto gelatin. — **Lécz-rejtvény:** Az állhatatlan herceg.

Helyesen megfejtették: Fábian Miklós, Gerstlauer Albert, Trammer Samu, Spitzer Zoltán, Bábonyi László, Berki Ferencz, Kende Károly, Varadi Dezső, Súlyom József, Kovács Dezső, Rimler Andor, Dörner Alfréd, Mikse Béla, Baresai Andor, Weisz Fülöp, Binder Géza, Hátszegi Andor, Telkessy Jenő, Tordai Béla, Kohn József, Winter Géza.

A jutalomkönyvet Rimler Andor nyerte el, a ki a szerkesztőségben átveheti.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:

Egész évre ... 4 frt.
Fél évre ... 2 frt.
Negyed évre ... 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksári-utca 31.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.

KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

Jó vidékiek.

(*) Hetek óta megváltozott a főváros képe. Idegen, szokatlan arcú és ruházatu emberek jönnek-mennek az utcákon s nagy csoportokba összeverődve vonulnak a kiállítás területére.

S nemcsak a ruhájukról s a csoportokról lehet megismerni, hogy az illetők nem budapesti lakosok, hanem arcuk, járásuk és mozdulatuk is elárulja, hogy idegenből jöttek.

Idegenből jövő testvérek ezek, a kik elhagyva bádogtornyos kis falujokat, a zöldracsos házat fölcserélték sok emeletű palotával, a falu porát fővárosi aszfalttal, a végtelenül nyugalmas esendet egy soha meg nem szünő zsidobogás zajával.

Milyen más, milyen furcsa ez a fővárosi élet annak, a ki hozzá van szokva a vidéki város egyhanguságához vagy a kis falu boldog egyszerűségéhez!

Minden lépésnél új és új ismeretlen alak, tárgy, épület tűnik szemébe, végtelen hosszú széles utcák, robogó bérkocsik, zugó villamos vasuti kocsi, emeletes omnibuszok, a föld alatt járó villamos vasut, furcsa alkotmányok egyes utcák szögleténél, vastag hirdető oszlopok tele ragasztva százféle nagyhangú hirdetéssel és képpel, egy-egy elsurranó biczyklista stb. mind szokatlan, furcsa látvány annak a szemnek, a mely először élvezzi az efféle látványosságokat.

Zsidobogás, zaj, robogás, sipolás, esengetyű szó összevegyülnek s kápráztatják a fület, megbódítják az észet.

Nagy kirakat telve mindenféle látni valóval, a mit az emberi kényelem vagy a divat kiálthatott. Némelyiknek üvege akkora, mint egy kisebb falusi ház, melyen keresztül

egy-egy kávéház csillogó izzólámpa üvegei vagy aranyozott tapétája, márványa látszik ki, — benn pedig tömve van divatosan öltözött ékszerrel tele rakott urinökökkel, elegáns urakkal, a kik kéjjel szüresölik a habos kávét s étvágyra ingerlő kacérsággal fogyasztják a fagyaltot.

Mindenütt fény, pompa, gazdagság, kényelem! Ime a főváros képe, a mely mindjárt millióival is dicsekszik. S ez a dicsekvés benne van a követelésben, a drágaságban is. Itt mindent meg lehet kapni «mi szem s szájnak ingere» de nagyon meg is kell fizetni. Minden lépés pénz!

S mert minden lépés pénz, tudod-e te jó vidéki ember, hogy az a sok lóto futó ember mind csak a pénz után szalad, mert másképp nem tud ebben a nagyvárosban megélni.

Sok itt a fény, sok a csillogás, de kevesebb a nyugalom és boldogság, mint a te kis faluban, a hol nincs aszfalt, nincs palota, az Isten hazán kívül, a mely maga is sokhelyen szegényebb, mint bármelyik budapesti ház, de ez a fény, ez a csillogás nem ér fel a ti rácsos ablakotok mellett felkuszó vadszöllő zöld leveleinek színével, meg a csevegő patakotoknak a napsugarakat millió fele szóró fényes tükörével.

Jó hogy eljöttetek hozzánk, jó, hogy megismeritek ezt az életet, hogy majd ha agyonfáradva visszatértek a ti kis falutokba, egyszerű városkátokba, nem fogjátok irigyelni a «boldog pestieket» s önkénytelenül kitör belőletek a sóhaj: Hála isten csakhogy ismét itthon vagyunk!

Addig azonban, míg a mi vendégeink vagyunk, töltsétek kellemesen a köztünk töltendő napokat!

MIAMIS KIRÁLY.

Irtá: WALDEN EDMUND.

Az indián, kit John agyonlőtt, ott ült egy fa tövében összekuporodva, már nem volt benne élet.

Kikandikáltak a bokrok közül és egy kanoet pillantottak meg a folyón.

— A ficzók ott fekszik a kanoeban, mondá Bob és reá lőtt, de eredmény nélkül.

Közel a bal parthoz egy fejet láttak a bokron tul, mindketten löttek, de golyójuk nem talált.

— Nézz oda, Bob, — szólta John izgatottan, mielatt oda mutatott a vízre.

Bob a mint látta, hogy tutajuk lefelé uszik, megijedt.

— Oh az átkozott ficzók, — dörögte Bob, — azért csináltam olyan jól meg azt a tutajt, hogy ily bitangok kezére jusson.

Figyelemmel kísérték a tutajt, látták, hogy az indiánok a tutajjal néhány száz lépésnyire a part felé mentek.

Burns és társai nagy veszélyben voltak, mert most már jobbról-balról tüzelhettek reájuk. El is bujtak a fák mögé a mennyire lehetett.

Mérgesen nézett Bob a partra és így szólta nagy boszusan.

— Akármilyen legyenek, ha nincs ott egy ilyen vörös gazember, látom a lábászárát.

Lőtt s a hallható kiáltás jelezte, hogy jól célzott.

— Így ni, ez sem fog ám már szaladgálni!

Mély csend uralkodott körülöttük. Burns és Richard is odament hozzájuk; mindkettő bankódott az indián kézre került tutaj miatt.

— Hát most mi lesz velünk, Master? —

Burns így szólta komolyan: Félek, hogy itt veszünk. Vért már ontottunk s ellenségeink nem mennek el innen, míg vagy élve, vagy halva kezükbe nem keríthetnek.

— No, ha nem jön több, ezekkel majd csak elbánunk.

— A vörösek alattomosok s vérszomjasak; el lehetünk készülvé a legrosszabbra.

Ha látják, hogy négy fegyveres ember vár reájuk, nem mernek, majd átjönni.

— Jól van Bob, de nem azért indiánok, hogy valami álton hozzánk ne férközhessenek. Még azután emelkedhetik számuk is.

Majd megtesszük a magunkét Master, ne busuljon azon.

Ez alatt lassan odamentek a szigetcské felső részére.

A sziklák közül, a hol rejtőzködtek, azon férfiú horkolását hallották, a kit utközben fel-

vettek a tutajra. Nagyon elfáradhatott, hogy még a lövésekre sem ébredett fel.

Felfelé néztek a folyón, — csendes volt minden.

Feljebb nagy eső lehetett, legalább erre vallott a sok fatuskó és bokor, mit a folyó hozott.

Johnnak az egyik uszó tárgy feltűnt.

— Add oda messzelátódat, atyám.

John figyelemmel vizsgálta a közeledő bokrot, mely körülbelül kétszáz lépésnyire volt tőlük.

— Atyám puska az, a mi jön a vízen, a bokor ágaira esősítették.

Megmutatta atyjának is az egyre közeledő ágakat. Sir Richard s Bob is megnézték.

— Mernék fogadni, hogy vörösbőrű ficzók jön itt az ágak alatt, vigyazzatok csak, hogy igazam lesz, de majd elbánok velem — mondá Bob s azzal fegyvere után nyult.

— Nem kell elhamarkodni a dolgot, Bob, hátha Nikunthas lesz az.

— Igazsága van, John Master.

Ujra figyelemmel vizsgálták az uszóágakat, de a jól elrejtett puskán kívül, melynek csak egyes részeit vették észre mitsem láttak.

Feszült figyelemmel várták az ágsátrat mely egyenesen a szigetnek tartott, Bob ismét távesövön nézte és így szólta.

— Nézze csak John, ha nem Nikunthas van-e ott a sűrű, lombos ágak mögött; ő az, letezem rá a fejemet.

Már oda ért a sziget partjához, mind a négyen lökészen tartották puskájukat, már beért a bokrok közé. Itt megakadt, csakhamar előtűnt a szétnyíló bokrok közül Nikunthas fiatal arcza.

— Nem megmondtam, — szólta Bob örömben, — itt van ni, lóvá tette valamennyiüket.

A tulsó parton, melyet John állandóan figyelemmel kísért, valamit vehettek észre, mert egy vörösbőrű ráfogta fegyverét, de ő meg-előzte s leterítette.

Nikunthas mosolyogva közeledett barátaihoz, mindnyájan kezét szoritottak vele.

— Isten hozott — szólta Burns szívélyesen, a kit nagyon meghatott azon körülmény, hogy az indián ismét visszatért hozzájuk, habár alkálma lett volna elmaradni tőlük, — attól tartottunk már, hogy nem jössz vissza hozzánk.

— Nikunthas meglátta Monakawachet, atyja gyilkosát, nem tehetett mást, lelötte. Majd megszerzi skalpját is.

— Láttuk, hogy lelötted, de hogyan menekültél meg üldözőidtől?

Nikunthas megvetéssel így szólta:

Nikunthasnak olyan lábai vannak, mint a szarvasnak, nem éri őt utól irokez. Tanacharison fia nem igen hagy nyomot maga után, még az erdőben kerestek, midőn már rég a folyón voltam s kerestem barátaimat.

— Hála Isten, hogy nem kerültél kezükbe s hogy visszajöhettél mihozzánk.

Egykedvűen így válaszolt az indián.

— Te megmentetted Nikunthas életét, ő megmenti a tiedet, vagy meghal veled együtt.

— Nemes gondolkodás minden esetre.

— Hallod-e te vörös ember, megvalloom őszintén, én nem igen szivelem a fajodat, több okom van erre. De te dicséretre méltó kivétel vagy, te előtted kalapot emelek, tisztellek becsüllek, — és avval hatalmas kezét oda nyújtott Solyomszárnynak.

— «Nagy medve» jóbarátom.

— Látod, Nikunthas, mily veszélyes a mi helyzetünk, jobbról-balról irokezek leskelődnek ránk. Adj tanácsot, mit tegyünk. Tutajunkat is elvitték.

A nap csakhamar lenyugszik, akkor majd megmondja Nikunthas, mit gondolt.

— Mit gondolsz, ránk fognak törni?

— Most még nem, majd talán éjjel. De nem félünk. Nikunthas pihen kissé.

Oda értek a sziklák közé. Nikunthas az alvó idegen láttára felkiáltott.

Elmondták neki, mily körülmények között került hozzájuk, a mint a fiatal indián meghallotta, hogy az idegen örült, bizonyos áhítatos félelemmel nézte az alvót, mert az indiánok hite szerint az ily szerencsétlen emberek lelke Isten különös kegyelmében van.

Nikunthas a fűben lefeküdt, a többiek pedig a bokrok közé húzódtak, hogy szemmel tartásák a partot.

A nap már nyugvóban volt, a folyóra félhomály borult. A madarak már felkeresték fészüküket, az egész természet nyugodni készült.

Bizonyosak voltak abban, hogy mindkét partról lesnek reájuk; abban igaza is lehetett Nikunthasnak, hogy csak az est leszálltával támadnak az irokezek, mert mint a többi indiánok is nem igen szerettek bele menni a puskatűzbe. Nyugodtan várták, mit hoz az éjszaka.

Talán uszással is elmenekülhetek volna, de nem voltak biztosak abban, nincse-e néhány kanoé a folyón.

Ez alatt a sziklák között az alvó idegen felébredt.

Félénken, kíváncsian tekintett maga körül a mint felemelkedett fekhelyéről.

Tekintete Nikunthast is észrevette, a ki nem messze tőle hevert a földön és őt nézte.

— He, ki vagy te? — kérde ez, — a főnökök küldtek ide? — Mindezt angolul mondta.

Az indián tudta, hogy lehető legnagyobb óvatossággal kell bánniok az örülttel a saját érdekekben.

Azért így szólta hozzá a senekák nyelvén, mely sokban hasonlított oneidáké-hez. — Egy hős harczoshoz küldtek, hogy oda vezessem őt táborukba.

— Ohó, hogyan beszélsz? Te nem vagy oneida?

— Nem, én seneka vagyok.

— Helyes, — mondá az örült nevetve, — hisz azokkal jó viszonyban vagyunk. Az onondagák s a shawnek azok kutyák. — Angol s indián szavakat keverve használt az idegen s ugyancsak ily keverék nyelven folytatta beszédjét.

— A főnökök és mindenek előtt a hittérítő, saponák nyelvén beszélnek velem, de én értem a kanadaiak beszédét is. Neked is kell értened, ha jó barátunk vagy.

Nikunthas tényleg tudott néhány szót francziául, a franczia ügynökök s katonáktól tanulta. Tehát franczia nyelven válaszolt az örültnek.

— Haha nevetett a beteg, — rendjén van a dolog, igen így beszélnek, te mégis barátom vagy. Csendesen és bizonyos aggodalommal így szólta. — És te a főnökök megbízásából jöttél utánam? Mit akarnak velem? Tudod azt akarták, ne jöjjenek el velük. Schuwana attól tartott, hogy megölnek. Még most is haragszik?

— Schuwana tudja mily nagy harczos Vayteta és azt izeni, legyen csak csendben, mert a közeli ellenségek könnyen eltehetik őt láb alól.

Igen Vayteta csendben lesz, — susogá alig hallhatóan.

— Azután, tegyen meg mindent, a mit kanadai fehér bőrű barátai tanácsolnak.

— Igen, Vayteta megteszi. Schuwana vitéz ember, de hirtelen haragja miatt mindnyájan féltünk tőle.

Evvél ismét lefeküdt s hallgatott.

Az éj leszállt.

(Folytatása következik.)

VOLUMNIA.

Ha csak egy röpke tekintet is vetünk az alakuló római köztársaság történetére, lehetetlen, hogy bámulattal ne töltsön el bennünket azon lázas, szinte kétségbeesett erőfeszítés, melylyel az «urbi» fiai fiatal államformájukat oltalmazták. Azt találjuk, hogy nemcsak a vaserejű férfi, de még a gyöngé nő is tevékeny részt vesz Róma szabadságának kiküzdésében és megőrzésében. Az erényes Lukrécia kiontott vérében alapult meg az új állam; ott látjuk a hősiés amazont, Cloeliát, a dicsők sorában és ime ott van Volumnia alakja, ki könyekkel, csókokkal mentette meg hazáját.

Volumnia! A nagy Shakesperenek megrázó tragédiáiban a szelid Cordelia és Ophélia, a szilaj lady Macbeth, az ártatlan Desdemona, a csábító Kleopatra alakjában mily összhangzatosan csatlakozik a szigorú római matrónának nyugodt személyisége. Ő valóban egyike a gigászi angol költő legélethűbben kidomborított nőalakjainak. Shakspere «Coriolanus»-ában a hősré oly végzettszerű befolyást gyakorol, hogy fölkorbaesolt szenvedélyeinek legbőszőbb viharai is képes fölötté korlátlanul uralkodni. Előre érezzük, sejtjük, hogy eme hatalmas befolyás okozandja Coriolanus gyászos romlását.

Volumnia lényében föltalálhatni mindazon érzelmeket, melyek Coriolanust igazgatták, lelkesítették. Azt mondhatni, ő férfi volt; lelke sokkal erélyesebb, szellemének röpte sokkal magasabb, mint nőé szokott lenni. Őt nem lengte körül a gyöngéd nőiességnek fátyola, mely olyannyira kedvessé, varázslóvá teszi, benne az asszony ugyszólván, csak mint anya jelentkezett. Szerette Coriolanust lelkének egész hevével, de benne talán inkább az erős, dicsőség koszoruzta, kitüntetett férfit bálványozta, mint merőben a fiut. Csak kétszer tapasztaljuk, hogy ellágyul, olvadékony lesz. Amint a Corioli alatt bokros érdemeket szerzett Coriolanus hazatér, áradozó húsággal gondol melléknévére és örömeiben, szinte mint csecsemőt becézve, szólt:

Kelj föl édes katonám,
Szép Marcius, vitézi Cajusom!
És tetteiddel szerzett új neved
Hogy is van? Coriolanus, ugyebár?

Midőn pedig fia elbujdosik, erőt vesz a hönleányon az anya. Sok megható rejlik abban, amint oly gondoskodó szeretettel ad utasításokat egyetlen gyermekének:

Kedves gyermekem: hová mégy?
Határozott irányt végy
S ne a vak véletlenre bízod magad,
Mely véled szembejő.

Valamennyi indulatot, melyek Coriolanus lelkében dulongnak, ő ültetett oda. A dicső ég, nagyratörő szellem, rátartó kevélység töle eredtek. Mert Volumnia igazi patricziushölgy volt: uri büszkeség, Rómájaért kész magát és mindenét feláldozni: fel is áldozta érte saját magzatát. De mit nevezett ő Rómának? Azt a darab földet, hol a nemesség, a hatalmas patricziusi osztály a korlátlan ur. Szemében a nemzet zöme, a plebs, meg volt halva, féktelen gyűlölséggel, megvetéssel viselkedett iránta, — meggyőződésből, vak előítéletből. Tétova nélkül kárhóztatja el: «Égessék el!» ugymond. De teljes erejében nyilatkozik meg ezen érzelme, midőn Coriolanus elbujdoklása után szenvedélyes szitkokat szór az előtte meglapuló vén tribunosokra.

Csak a büszke, parancsoló spártai nő beszélhet így, ki e szavakkal nyújtja csatába induló magzatának a pajzsot: «Vagy ezzel, vagy ezen!» Shakspere a legjellemzőbb ellentétet alkotta meg, midőn a jámbor öreg Menenius kérdésére, megsebesült-e Coriolanus? ily felkiáltásokat ad a két hölgy szájába:

«Oh nines, nines, nines!» ezt a hitves válaszolja.

«Oh, ő meg van sebesítve, — hála Istennek!» ezt az anya mondja.

Férfiassága majdnem vadul tör ki azon jelenet után, melyben számkivetésbe menő fiától bucsut vett, összes, ebbe helyezett reményei füstbe oszoltak, nagyravágyása szilánkokká zuzódott és e nő még sem török meg. Nem sir, nem sóhajtoz, gyöngé asszony módjára, mint Virgília; belseje emésztő boszútól, elkecsereledéstől lángol:

Haraggal élek, magamat eszem
S az ételnél éhen halok.

Nem is tudja hallgatni Vergília fuldokló zokogását, hanem nyers keserőséggel fordul hozzá:

Ne nyögi' ily bágyadtan, velem panaszkodj,
Haraggal, mint Juno.

Férfias jelleméből következik, hogy nincs érzéke a szeretet gyöngéd vonásai iránt, mit Virgília tanusít, midőn férje távollétében nem akar kilépni a házból; másképp nem sarkalná ellenkezőre s nem dorgálná tréfásan e

magatartása miatt. Még unokájában is saját fiát csodálja; midőn ugyanis barátnőjük, Valéria, egy csacska, vig asszonyka, holmi jellemző történetkét hoz föl a kis Marcusról, Volumnia megjegyzi, hogy «épen olyan, mint az apja.» Virgília szerényen veti közbe: «Kis szeleverdi, asszonyom»; hisz az anya szeme lát legbiztosabban.

Könnyen érthető ebből, hogy hirnév, magas hivatalok, tisztességek elnyerése lázba hozták egész valóját. Szerinte Coriolanus nem volna különb a falon függő képnél, ha a hir nem moztatná. — Ő oltotta bele ezen eszméket fiának fogékony szívébe. Örvendezve látta, már mint ifjut, dicsőséget keresni a harc veszélyeiben. De legélesebben lép föl nála ezen vonás, midőn azt mondja, hogy «inkább óhajtaná, ha tizenkét fia lenne, közülök tizenegy ritézileg haljon meg, hogysen egy is tunyan kéjelegjen.» A hir mindenek fölött! Minden, csak ne köznapi! — ez Volumnia jelszava.

És e tekintetben igazat adhatunk eme csudálatos asszonynak. Ha nagyravágyás, ambíció nem ösztökélné az egyéneket, valósággal «rüt sybarita vázzá» törpülne az emberiség. Azonban illetően jellemvonás férfihoz illik, nem a nő szelid kedélyéhez.

Mennyire más jellem Virgília, Coriolanus felesége! Olybá tűnik föl Volumnia mellett, mint a kis ibolya, melyet a terebélyes tölgy árnyba borít. Lehetetlen szögesebb ellentétet képzelni, mint e két hölgy. Volumnia fenkölt, dölyfös, erős, magasra törő szándékokkal; Virgília csak szerető hitves, szende, egyszerű, a megtestesült lemondás, kinek nincs más célja, vágya, mint, hogy férjét boldogítsa. Benne megvan az igaz nőiség minden ismeretetője, mi Volumniában hiányzik. Magában évdök, busong a harcban forgolódo Coriolanus után, imádkozik, hogy baja ne essék: «Oh Jupiter, ne vért!» Mire Volumnia így kiált föl:

Te balga asszony! Szébb az, mint arany
Győzelmi oszlop! Keble Hekubának
Hektort szoptatva, nem volt ékesebb,
Mint Hektor arca véresen, midőn a
Görögökkel küzdött...

Különben Volumniában nem kis mértékben lép föl a húság, fia kiváló tettein és nem is jogtalanul. Nála a nők ezen elmaradhatatlan tulajdona ily irányban fejlődött ki. Példa rá, midőn Virgília felsőhajt, vajha adnák az istenek, hogy a Coriolanus hőstettei felől keringő hírek igazak legyenek; mire ő egészen megbotránkozva fakad ki: «Igazak? Oh!»

Nem nyernénk teljes képet ezen rendkívüli

nőről, ha ki nem emelnék rendkívüli okosságát. Ő ép oly szenvedélyes, mint fia, de emellett belátó is. Megtörtént a krízis: Coriolanust a tribunoktól fölzendített nép megbuktatta. A consulatus, Volumnia vágyainak netovábbja, elveszett. De a matróna szembeszáll a rideg sorssal, küzd az utolsóig. Fölhívja fiát, üsse helyre hibáját, kövesse meg a népet. Ime, a dölyfös patricziusi hölgy hajlékony lesz, megalázza büszkeségét, leereszkedik az annyira megvetett köznéphez, hogy csak Coriolanust végre consulnak lássa. Ösztönzése valódi remeke az önző okoskodásnak, mely a cél felé jutásban nem válogatja az eszközöket: «En képmutató lennék barátim s a magam javáért s ez nem lenne rajtam gyalázat.» Valódi aranymondásokat kockáztat meg a vita hevében: «Beesület és veszély, mint hü barát, együtt harcolnak» Következőkép sarkalja ellenszegülő fiát:

Kérlek, fogadj szót.
Szívem csak úgy nem kész rá, mint tied.
De agyvelőm jobban vezérli
Indulataimat.

Mindenre kész, hogy fiát megmentse és célját elérje. Hol a legnagyobb szelidség hangján, hol meggyőző érvekkel kapacitálja fiát, azon elhatározó lépés megtételére. Hasztalan. Coriolanus büszkesége elnémitja a fontolgató értelem szavát és szenvedélyes kitörésben enged magának szabad folyást. Kitörésében a legmagasabb foku páthosz nyilatkozik meg, drasztikus erővel. Már minden elveszettnek látszik. Ekkor Volumnia az utolsó fegyverhez folyamodik. Szinlelt hidegséggel, szeretetének látszólagos megvonásával veri le a bősült hős ellenállását:

Tetszésed szerint hát:
Nagyobb szégyen, nekem koldulni tőled,
Mint ötölök neked. Pusztuljon el hát
Minden! Könnyebb éreznem gögödöt, mint
Felnem daczod veszélyét. A halált úgy
Vetem meg, mint te. Tégy kedved szerint:
Enyim vitézséged. Tőlem szívád azt:
E gög sajátod.

Ebből láthatjuk, mily ellenállhatatlan hatása volt Volumniának Coriolanusra. Gyászos hatalom, mely vesztét okozta az oroszlánszívű hősnek!

... Coriolanus Róma előtt áll. Eltökélt szándéka, azt eltörölni a föld színéről. Minő érzelmei dulhattak ekkor Volumnia kebelében! Fia, kit ő a bölcsőtől kezdve honszeretetre oktatótt, nevelt, hazaáruló gyanánt saját szülőföldére tör! Iszonyu kín az anyaszívnek! Tehette volna ő, hogy tetlenül vesztegeljen és

kielégített bosszuval szemlélje, mint hányják kardra azt a becsmérelt, gyűlölt, százfejú népet, mely kitaszította fiát a nagy világba. De nem tette. A kevély patriczius nön, a magzatát dédelgető anyán felülkerekedett a honleány, ki eltekint kicsinyes érdekektől, ki eltökéli, hogy egyetlen gyermekét föláldozza a haza javáért. S ez a női Brutus elmegy az ellentáborba fiát megkérlelni és ott tart egy szívetrázó beszédet, melyben visszatükröződik eszményi magasságra emelkedett lény. Kér, könyörög, hizeleg neki; inti, fenyegeti, eléje tárja a képet, mit a történelem festend róla, ha földulja Rómát s a végén kitör, mint a tularadt folyam. Nem csuda, ha Coriolanus kemény szíve meglágyult, ha megkegyelmezett szülővárosának. E férfiszörű hölgy azzal győzte le őt, hogy nővé változott és asszonyi könyekkel, asszonyi csókokkal fegyverezte le ádáz indulatát. Megtörtént. Volumnia megmentette

Rómát, de vesztébe döntötte fiát. Már csillogtak a volsk török, melyek nemsokára Coriolanus szívébe furódnak.

Ezzel előttünk áll a hatalmas hölgy alakja, ki előtt szentebb volt a haza üdve a szeretet legelemibb kötelmeinél. Ez magasztos, ez fölemeli lelkünket, ámde nem tölti el édes melegséggel. Mert a nőnek nem rendeltetése, hogy fenséges cselekedetek hőse legyen. Suum cuique: hagyja azt a férfinak. Néki az a hivatása, hogy csöndes, mindenre derült boldogságot árasztó nőiességével megédesítse a családi életet, bearanyozza a házi tűzhelyet. Joggal zengik Göthe Faust-jának utolsó akkordjai, hogy

Az örök nőiség
Magasba van.

Kemény Aladár.

A beteg rózsza.

Erdő, virág újra zöldül,
Nyil' a rózsza szép kebele,
Madárének újra csöndül,
Minden bokor hangzik bele.

Elsárgult kert újra virul,
Csonka fa uj ágakat hajt,
Uj ágon uj virág pirul . . .
Nem érzik a tavalyi bajt.

Kis testvérem! tépelt rózsza!
Itt a tavasz már régóta.
S te még sinyled betegséged?
Vagy most is bánt a baj téged?

Édesanyám virágszála!
Virulj te is valahára
Ápol téged tiszta harmat:
Könny, mit anyánk érted hullat.

Cs. Ferencz.

Mire tanít minket egy fűszál?

— A Tanulók Lapja számára. —

Ki ne sétált volna szép nyári napon erdőben, melynek szélén, mint egy szőnyeg, melyet festőművész díszített fel az ő legszebb színeivel, zöld liget terül el. Alant szép pillangók repülnek virágról-virágra, s terítik ki a nap fényénél csodálatos színpompájú és rajzu szárnyaikat, fent pedig a levegőben messziről tűnnek elő a csicsérgő madarak szép csoportjai, melyek alá szállanak, felfaldossák a lepkéket és ünnepi vig hangulatukat gyászszá, fájdalommá változtatják. Így van ez a természetben,

a mi az egyik lénynek emelkedés, az a másiknak hanyatlás.

Ezen a természetben lefolyó szini jelenetet megeleveníti a számtalan éneklő madár dallamos csattogása; az édes zefir, mely az ő csöndes, misztikus mormogásával behizeleg füleinknek s mintha a fák levelei ismételnék egymásnak e titkot s mintha minden egyes fűszál a mezőn, ide-oda bölintgatva fejecskejével, mint hirnök suttozja el szomszédjának a híreket, melyeket a zefir földön kívüli szárnyain hozott.

Mi, emberek nem értjük meg ezt a nyelvet; de a képeket, melyek azokkal kapcsolatosak, láthatjuk; lelkünk befogadja a mistikus hangzást s látásuk hatásait és ezen kétféle hatás két érzékre oszolva összevegyül és benne édes, behizelgő érzelmeket idéz elő. — Az embernek jól esik áttekinteni egy szellemi világon, mely mostan egyedül munkálkodik, míg a többi érzékek pihennek. Ez az Itáliában annyira híres és valóban «dolce far niente» (édes semmittevés), a természet egy kies kertjében, hol az ég tisztábban mosolyog, hol zölddebb a fű, hol hizelgőbbek a partok, hol dalosabbak a madarak s termékenyebb az emberek fantáziája, a természet végtelen szépsége miatt.

Valóban édes e «far niente»; de még édebb meleg nyári napon egy erdő közepén aludni, de nem mélyen hanem azon felálmot aludni, midőn a minket környező képek mintegy fantasztikus panorámát képeznek, a hol a zöld ligetek látása mellett lelki szemünk előtt megújul az ártatlan édes és paradicsomi pásztor életnek képe, az aranykalászos réteknek látása pedig megeleveníti a társas embernek munkás életét, melylyel ő az egész földet, minden rajta levővel magának meghódíthatta. Mindezen vegyes ideák, keblünkben kimondhatatlan édesség oly kevert érzelmeit hangolják fel, melyekről bizonyosan mindenki egyszermászor már álmodozott. S mindezen ideákat egyetlen fűszál juttatja eszünkbe. De hogyan? Ime következöleg.

Mindenik tiszta forrás, mely lábaink alatt csörgödez, azt suttozja, hogy a természet összes plántái közül, nem volt egynek sem oly nagy befolyása a természet és az ember háztartására, mint épen a fűnek.

Azon tapadástól, mely a fűszálak között fennáll, származik a földszíne takarója a mely képes sok légbeli vízpára befogadására, hosszas megőrzésére és annak mely föld vajúkba való öntésére. Így tehát a fűszálak valódi okai a földalatti források keletkezésének, a forrásokból lesznek a folyócskák, a hajózható folyók, melyek vizüket tengerekbe, óceánokba öntik és helyeznek el bennök roppant nagy víztömegeket, melyek lassanként elvesznek a tenger felszínének folytonos párolgása következtében. Ezek által van fentartva örökre a tengerfelszín egyensúlya.

Így tehát a fűszálak előidézői a hajózható folyóknak, melyek az emberi társadalom központjaivá lettek. Sőt a fűszálak okai az óceánok létének is, hogy azok nem apadnak ki a folytonos párolgás miatt

Valóban, magokban ezen ideák is elégségesek volnának arra, hogy kimutassák, mily mérhetetlen fontos a fű a föld történetében, valamint az emberek fejlődésében.

Így beszél nekünk a forrás a mezőről.

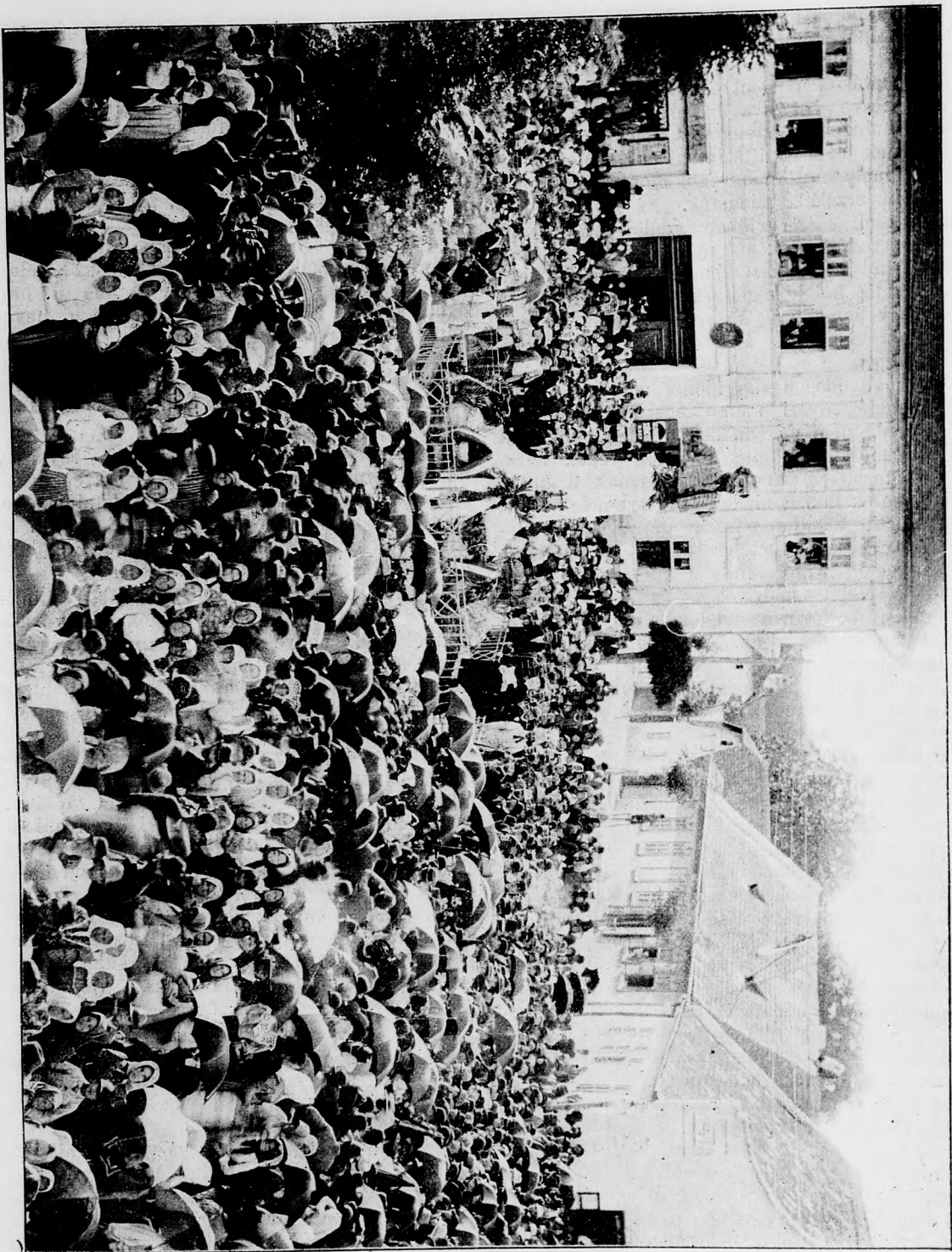
Ámde a gyümölcsfák virága, melyek annyi színnel feldíszítve pompáznak a mezőkön, ezek is dicsérik nekünk a szerény, zöld és monoton ruhájú fűszálakat. A zöld fűszálak s a fáknek zöld levelei, körös-körül finom paizst képeznek, melynek árnyékában nő és nyílik a számtalan gyönyörű virág, mely elhervadt volna a nap égető sugarai alatt — s ugyancsak a nevezett növények zöld paizsa alatt fejlődik ki számtalan előlénynék élete is, melyek itt e zöld kamrácskákban töltik életüket, mintha csak számukra készítette volna el azokat a természet.

De nemcsak ezen lepkék és kicsiny rovarok, hanem a nagy állatokra nézve is milyen hasznos a zöld fű. Mi volna házi állatainkkal a zöld füvel fedett legelők nélkül? S vajjon a házi állatok nélkül élhetne-e az egész emberi nem e földön? Semmiesetre!

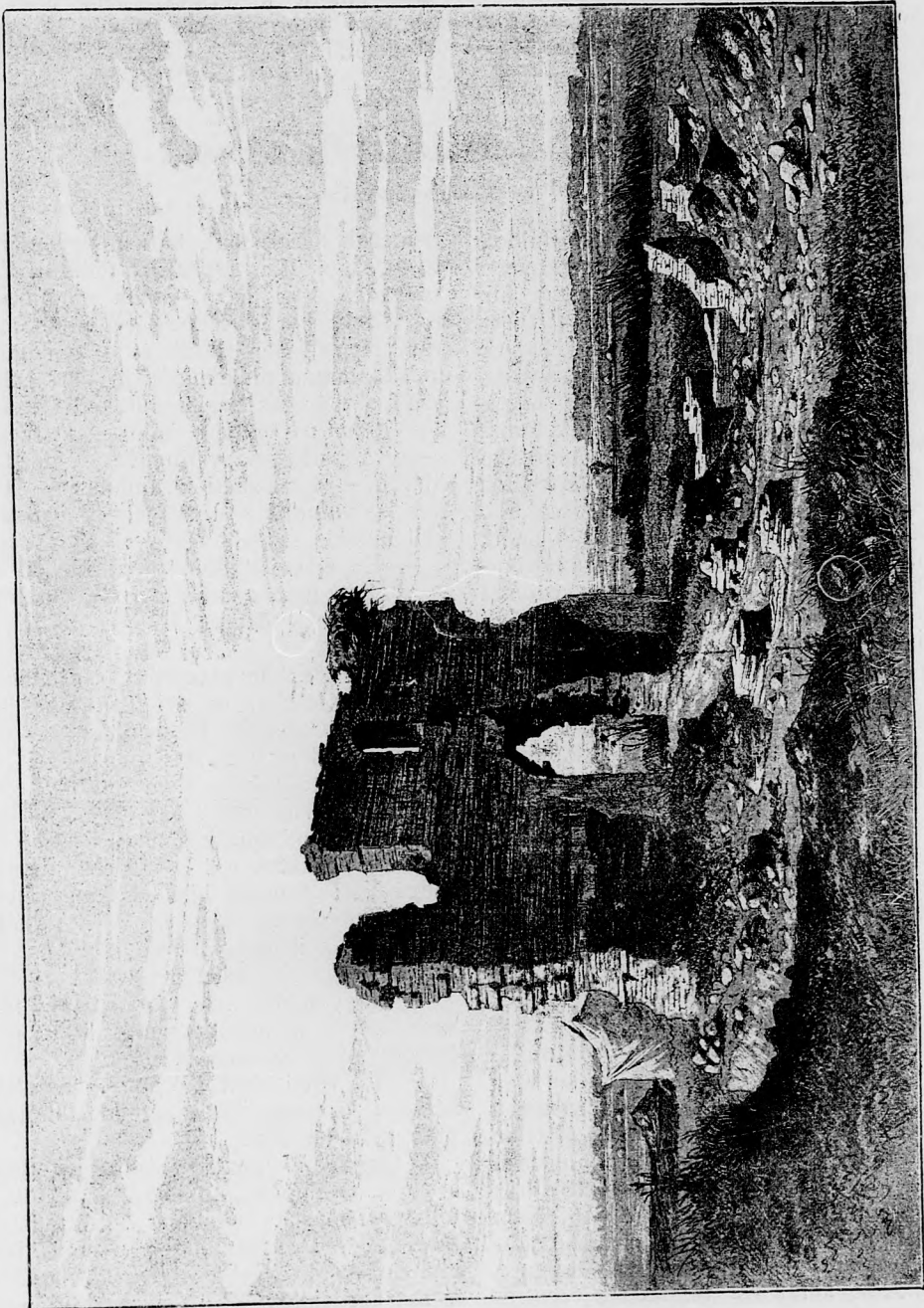
Ime tehát a mezei fű egyik alapja létünknek. A fűszálak a mezőről magokba szivnak a földből olyan nedveket, melyek nélkülök ránk nézve semmi értékkel nem bírnának, mert sem az emberek, sem az állatok nem táplálhatják magokat közvetlenül a föld mélyébe elrejtett nedvekkal. Azonban a növények felszívják ezen nedveket, s azokat szerves testekké (sejtekké) tevének, testükhöz áthasonlítják, a mi által azok képesekké lettek állati testet táplálni. Ámde nem minden lény képes közvetlenül a füvekből táplálkozni, — a természet nem arra alkotta az embert, hogy a mezőn legeljen — s így ránk emberekre eme roppant ligetek hiába valók volnának, ha a természet nem teremtett volna oly közvetítő állatokat, melyek legelvén a füvet a mezőről, testükben hussá változtatják, hogy így a fű képessé váljék az emberi testet is táplálni.

Ime a változások egész sora, melyek a természetben véghezmennek. A földben levő nedvből fű lesz, mely nő a föld felett, a fűből állati test mely jár a földön s az állati testből ember. Vajjon nem kell-e az embernek csodálnia ezen, az egész természetben uralkodó harmoniát s ezen szakadatlan változásokat, melyek szemünk előtt követik egymást és melyek a mi javunkra történnek.

Most lelki szemünk előtt egy határtalan tablon merül föl, mely az ember és a házi állat között fennálló szoros köteléket mutatja az

Kallós, Ekei-szobrárnak telepezése Gyulaán.

A pusztaszeri apátság romjai.

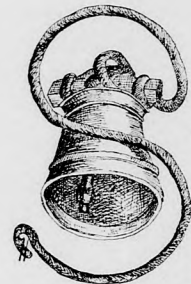
emberi műveltség kezdetétől — maig. Ezer és ezer éven keresztül az ember vadász volt.

Ezen hosszú szakaszban az ő munkája romboló volt, az ember saját körébe halált és

pusztítást szórt. Az ember nem fáradt, dolgozott a táplálék megszerzésére, hanem azt kézen találta a természetben, mint az állat, vagy a gyermek ki szintén készen találja eledeletét. (Folyt. köv.)

A szerencsétlen flótások.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

szombat volt. A füzesi Boldogasszony templom ércnyelve reszkető hangon messze hirdette a delet. Épen most táruult föl a gymnasium nagy kapuja is, a honnét élénk zsvajjal rontottak ki az alsóbb osztályuak, míg a nagyobbak tanult emberekhez méltó komolysággal, egytől-egyig büszke tartással lépkedtek ki és egész határozottsággal a megszokott boltocska felé vették utjokat. De még az ő fiatal, üde arcukon is látszék némi nyoma az örömelek. A füzesi gymnasisták általános örömet egy kellemes hír okozta.

Ez pedig a következő.

Jó negyven éve már, hogy Barsai bácsi, füzesi tanácsos — egy jóvialis fürge aggastyán, a tornászat lángoló hive — jobb létre szenderült és tekintélyes vagyonát ama kikötéssel hagyta a gymnasiumra, hogy a kamatok tisztán a nemes tornászat céljaira szolgáljanak. Ebből fedezték egy a nagyobb tanulókkal valamely szép vidékü városba rendezendő kirándulás, valamint a kisebbek számára a gyönyörű városi tornakertben tartandó tornamulatság költségeit.

Ugy a tornászati kirándulás, mint a tornamulatság napját a legközelebbi hétfőre tűzték ki, és ezt tudták meg ma a diákok.

Innét magyarázható az általános örömiadalom! Noha egy egész szombat délutánnak meg egy egész vasárnapnak kellett elmulnia, míg a várva-várt hétfő beköszönt, mindamelllett a derék tornászoknak már akadt elég előlegesen elintézendő dolguk, különösen a tornaruhák keserves rendbehozására vonatkozólag. Nem kevés mamát, nővért, nénikét és cselédet állítottak ma szombaton — a mikor különben a sikároló sajtárok, kefék és félelmetes vizáradások uralkodtak — a mosóteknő mellé, hogy a tornászai kabátját, bugyogóját udvarkepessé tegyék.

A legtöbb gond kétségkívül Várkonyi kereskedelmi tanácsos nevének nyakába zúdult, a ki

nemcsak három fiát, hanem ugyanennyi kosztosát, unokáit is igyekezett ellátni. Ezek lélekszakadva értek haza, vadak módjára ugráltak föl a bolt három lépcsőjére, innét megint három lépcsőn legurultak és a konyhában rémledező mama meg nagynéni orra előtt hevesen hadonásztak siralmas külsejü tornaruháikkal.

— Aranyos mamácskám — kedves nénikém — sivalkódtak nagy lihegve — nézd csak — hétfőn — tornászati kirándulás — itt — vannak — ruháink — ezeket — gyorsan — ki kell mosni!

— Én édes Istenem! — fakad ki a mama, — Vajjon nem azt hinné-e az ember, hogy a zulu-kafferek törtek be? Mi van? Mit kell tenni?

— Kedves mamácskám, aranyos nénikém — hétfőn lesz az ez évi tornászati kirándulás — és — a piszkos tornaruháinkkal már csak mégsem tudunk . . .

— Nem tudtok — nem tudtok — hadarta a mama — na akkor szépen itthon maradtok; nem megmondtam, már mult hétfőn, hogy a ruhákat hozzátok le! — Miért nem tettétek meg? Vagy tán azt hiszitek, hogy én rögtön a mosóteknőhöz állok — mi? — A mint látjátok a cselédnek is nagyon sok a dolga, menjetek hát és fogjatok hozzá magatok!

— Nagyon jól van, anyuskám, még csak szappant és a mosókonyha kulcsát add ide és tüstén munkába állunk!

— No, ebéd előtt mégse — mondja megbékelve a jó mama, — azonnal tálatatok, azután nem bánom!

A tárgyalást egyelőre felfüggesztették, mivel a papa, a ki házában is sokat tartott a pontosságra, már az asztalnál ült. Itt aztán a mi türelmetlen tornászaink oly odaadó buzgalommal láttak az evéshez, hogy a családfő végre is azt kérdezte tőlük, hogy vajjon nem kapták-e meg reggelijöket, hogy oly éhesek?

— Ó nem, bácsi — mi — minékünk — minékünk más okunk van a sietségre.

— No erre már igazán kívánesi vagyok.

— Hétfőn — apuskám — ötlő-hatolt Gyula,

mialatt a többiek szorongva hallgattak, — igen hétfőn lesz az idei tornászati kirándulásunk — és ehhez — mert ugyanis — nekünk — mégis csak — izé . . .

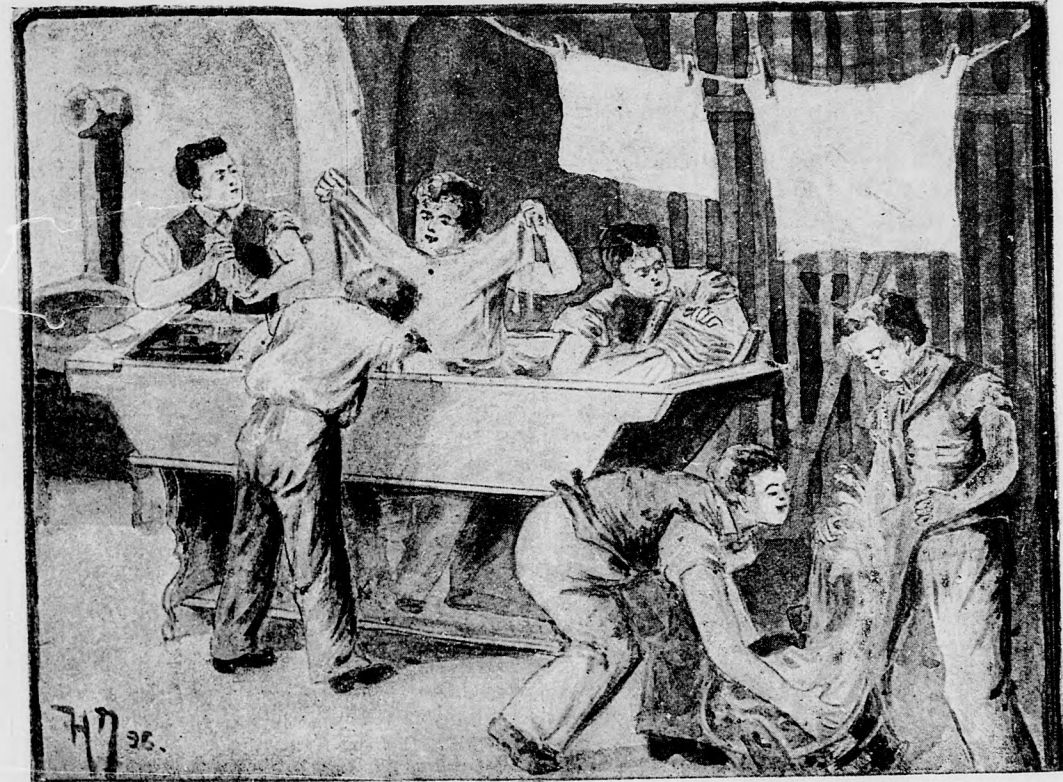
— Hétfőn lesz a kirándulástok, és azért kell már ma oly sebesen falnotok az ételt?

— Ugyan hogy is lehet ezen annyira habozni, a gyerekek nem igen akarnak beszélni, mert restellik, szólt a mama, miközben a fiuk erősen hallgattak. — Olyanfélére kértek, hogy mosassam ki a tornaruháikat ma, szombaton délután, a mikor a cselédeknek a sokféle tisztogatás miatt ugyancsak meg kell fogniok a

dörzsöltek, dörzsöltek és szappanoztak oly tüzzel, hogy a sok hab hópelyhek módjára röp-ködött a fejük körül.

— Mégse olyan könnyű dolog ám a mosás! fakadt ki Várkonyi Kari, a kit a fiuk kopjának neveztek el, mialatt az erős csipős szappanhab által kicsalt könnyeit morzsolgatta az öklével — mégse gondoltam volna, hogy a mosási tanulmány ilyen nehéz legyen.

— Ulyssesre! — kiabált Beke Béla, a kire meg a nagy görög bolyongó nevét kenték, a mivel ezt a nevet akár helyén, akár nem, későn-korán használta, — Ulyssesre, nem irigy-

dolog végét. Azt tanácsoltam hát nekik, hogy segítsenek magukon.

— Hahaha, — kaczagott a papa, hát ezért a nagy sietség. Nos, én nem bánom, ha az ifiurak egyszer a mosónő dolgába kontárkodnak — hahaha! Különben is ki tudja, hol fogják hasznát látni — nem elégyszer látjuk-e a derék katonákat, a mint a folyó partján a legjobb mosónő módjára szappannal meg kefével tisztítják ruháikat!

A mama tényleg nem engedett; félóra mulva a mi hat szál tornászunk már ott állott felgyürt ingujakkal a mosókonyhában. Szappanoztak és

lem amaz érdemes hölgyeket, a kik a mi halandó testünk hüvelyét ilyen fáradsággal tisztogatják.

— Jól beszél, ki kell dobni! Csakhogy helyesebben tennéd kedves Ulyssesem, ha a deklamálás helyett inkább tanácsot adnál, vajjon honnét szerezzem meg a kabátomról még hiányzó négy gombot?

— Ó, misem könnyebb ennél, — kukorikolt Várkonyi Pali, a ki leányos hangja miatt a Liszka nevet kapta, — eredj csak az öreg Lizó nénihez, van annak annyi, mint a szemét.

— Ha tán nem te mondtad volna Liszka . . .
 — De igaza van, — kontrázott Kari, — én láttam már a nénit, mikor a még használatban levő ruhákról is vagdosott le gombokat, hogy gyűjteményét szaporítsa, és alkalomadtán akárkit szívesen kisegítsen.
 — Még csak az kellene; de hisz akkor az enyéimet is leszedhette!
 — Ezért oly szigorú felelőségre vonom, mintha már vizsgáló bíró volnék, a mi pedig csak lenni szeretnék.
 — Bár ugy volna már, mondogatta a nagyapó, mikor generálisoknak készültünk, — mondá

Beke Ernő, a kinek neve különben béka volt, mivel ez állat kuruttyolását a csalódásig hiven utánozta — node én — hála a magas egeknek — elvégeztem a mosást, még csak öblögetni kell. Brekekeke koak-koak-koak.

— Én is, egyszermind esküszöm, hogy először és utoljára mostam, legénykedett Kari.

— Feci, feci, feci! — ujjongott Gyula és úgy csapott a tenyerével a vízbe, hogy a fehér szappanhab minden felé szikrázott és a szorgalmas mosókat befröcskölte, — ohó! — Boesánat, nem akartam.

(Folytatása következik.)

EMLEKSOROK.

Ne álmodj ébren holdas méla éjjel
 Káprázatos színjátzó álmokat.
 Ne törj versenyre tünt kor Babelével:
 A fellegek közt rejtett vész fogad!

Álmod megtépni gyenge szellő lebben
 S a foszlányt . . . sirva nem keresheted;
 Miként a sas szédülve, szárnysegegetten
 Bukol a sárba, a mely eltemet!

Harsányi Béla.

Hogy tanultam meg a latin nyelvet?

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Már a negyedikbe jártam és nem voltam megbarátkozva a latin nyelvvel. Mäskülönben jó tanuló voltam, tandíjmentes. Ez magyarázza meg, hogy miért nem buktattak meg és hogy miért nem utasítottak a javítóvizsgálatra sem. Hanem most megváltozott a helyzet. Régi tanárunk helyet mást kaptunk, a ki szigorúságáról volt nevezetes. Mindjárt az első megjelenése nem volt inyemre.

Először komolyan figyelmeztette az osztályt, hogy tanuljunk, fejtegette a tudomány hasznát, a műveletlenség káros következményeit, később felhívott néhány ismerős fiút és tőlük mindenféle ige-alakot mondattani szabályt kérdezett. Bennem majd meghült a vér, midőn épen szomszédomat szólította ki mellőlem.

Valóságos mázsáskő esett le szívemről, midőn csengettek és tanárom eltávozott. Mi persze nem mentünk ki, hanem összebujtunk és az új tanárt bírálgtuk. Egyesek jó, mások rossz embernek mondták, végre kisütöttük, hogy biz még nem tudjuk, milyen a rendszere. A következő órákban kitünt, hogy a fősúlyt a fordításra és könyvnélküli tanulásra helyezi.

Nem is kellett egyéb! Ki egyes szavakat, ki meg egyes részleteket irt ki a futrásból (nyomatott fordítás) a sorok közé.

Én magam az egész leczkét kiírtam gyorsírással a margóra. (No né? . . . Mire nem jó a gyorsírás!?) A következő órán szerettem is volna felelni, meg nem is. Tanárom bejött, körül nézett, tekintetünk találkozott, s nagy hamar lesütöttem a szemem.

Drukkolva vártam már a pillanatot, hogy mikor hív már ki? Már csak két mondat volt hátra a fordításból. Végre kihívott. Előbb eldaráltam a bemagolt könyvnélkülit, majd elolvastam a szöveget latinul, azután magyarul, (ott volt a könyv szélén!) a mi bizony nem volt nagy mesterség! Tanárom megdicsért, megkérdezte, hogy milyen jegyem volt a latinból, azután példa gyanánt állított az osztály elé, mint olyat, a ki szakadozás nélkül, szabatosan, egyfolytában fordít, szorgalmas, értelmes fiú. Óra után osztálytársaim kezet szorítottak velem (különösen a jobbak) és örültek azon, hogy ezentul a latinból is jó osztályzatot fognak kapni.

Én azonban nem örültem ennek. Aggódva néztem a jövő elé. Bizonyos balsejtelnem volt, eszembe jutott az a latin mondat, a melyet könyvnélküli tanultunk be: «Male parta male dilabuntur» a mely magyarul, a jelen esetre vonatkoztatva ennyit jelent: «Addig jár a korszó a kutra, míg el nem törik» Ugy is lett. Nemsokára kimondta a tanár ur, hogy minden hét első és utolsó óráján mondattan lesz. Tudtam, hogy el vagyok veszve, mert az igazat megvallva az alak- és mondattanból vajmi keveset tudtam.

Izgatottan vártam a következő felhívást, a mely nem hamar közetkezett be, minthogy nagyon sokan voltunk. Beletelt egy hónap, míg végre kihívott az «öreg» (igy hívtuk egymás közt latin tanárunkat) . . . fordításból.

A könyvnélkülit elreccitáltam, az olvasni valókat elolvastam és vártam, hogy mit fog szólni? Egészen hozám jött a mire nem voltam elkészülve és megzavarodva könyvemet összecsaptam. Az öreg csodálkozva nézett rám és kérte a könyvemet . . . Dadogtam valamit, hogy nem tudok gyorsírást és hogy a könyv tavályi birtokosa irta bele azt az ákom-bákomot. Épen ezáltal árultam el magam. Tanárom nem tudott gyorsírást és nem is tudta volna meg, hogy azok a jegyek a fordítást képezik. Nem szólott semmit, csak csóválta a fejét, kérdezett egy pár igealakot, fokozást, ragozást, mondattani szabályt és tudom is én mit! Én persze nagy bölcsen hallgattam (hisz beszélni csak ezüst, hallgatni pedig arany!). Azt hittem, hogy össze fog szidni, de nem tette.

Ezen időtől kezdve minden órára alaposan készültem, átvettem magam szorgalomból a már rég átvett alak és mondattani részleteket, nem irtam be többé a fordítást a könyvbe, hanem bevágtam. Ugy számítottam, hogy még

egyszer felelek. De «Ember tervez, Isten rendez». Már az utolsó óra is eljött és én még nem feleltem újból.

Többen az tanácsolták, hogy beszéljek az öreggel s bizonyosan ki fog hívni. De én végtelenül szégyeltem magam előtte, ugyannyira, hogy nem is voltam képesszeme közé nézni. Hiában készültem oly szorgalmasan, még az utolsó órán se feleltem, pedig mindent tudtam.

Már az öngyilkosság is eszembe jutott, ha elgondoltam, hogy mit szólnak majd szüleim ha latinból megbukva a tandíjmentességet elvesztem? Lassan ugyan, de mégis eljött végre a bizonyítvány kiosztás napja is. Nem igen vágytam meglátni a bizonyítványomat, mert biztos voltam bukásomban. Számításom szerint nem sokáig kellett várnom míg meg tudom, hogy «hogyan állok,» mert a névsorban az első helyet foglaltam el.

Épen ez volt a bajom, mert a tanárom visszafelé haladt a név soron és így lettem elsőből utolsó. (Nem vagyok babonás, de ezt azért jó jelnek nem tarthattam.)

Végre a bizonyítvány kezem közé került, megsem néztem, hanem behajtottam és megindultam baza felé. Utközben azonban mégis erőt vett rajtam a kíváncsiság és bele pillantottam a «rédiába.» Sirva fakadtam . . . örömben, mert latinból jónak voltam classificálva.

Soha ily öröömöm nem volt, soha ily boldog nem voltam. Hanem azután derekasan, jó kedvvel (hiában! «muszáj»-ból nem lehet jól tanulni!) neki fogtam a latin nyelv tanulásának, a szünidők alatt mindent, de mindent jól megtanultam, hogy a jót meg is érdemeljem.

Kulcsár Kálmán.

Hogyan mulassunk a vakáczióban?

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Szellemi multságok.

Senki sem vonhatja kétségbe, hogy nemesak testünket, mint lelkünk hordozóját, kell gyakorolnunk, edzenünk, hanem lelkünket is művelnünk, erősíteniünk kell, nehogy parlagon hagyva erői és tehetségei eltompuljanak. De a vakáczió sem volna helyesen értékesítve, sem elég változatossággal beosztva, ha mindig csak testi multságokat keresnénk és lelkünket elhanyagolnók. Mint a test úgy a lélek is megkivánja

a magát; adjuk tehát meg mindkettőnek a maga táplálékát, hogy meglegyen a szükséges egyensúly közöttük. Csak így lesz az ember nem fél, hanem egész ember a szó szoros értelmében; csak így lesz teljes összhang testi s lelki életünkben, összhang, mely föltétlenül szükséges arra, hogy testben s lélekben egészségesek és megelégedettek lehessünk, mint Széchenyi István is mondja: A léleknek a testtel szoros egybehangzása tökéletes élet és

megelégedés. Azon tényezők tehát, melyekkel lelkünk erősítését és művelést eszközölhetjük, a következők:

1. Az ismétlés. Magától értetődik, hogy első sorban a lefolyt iskolai évben, illetőleg osztályban tanult tárgyakat, mint a reá következő magasabb osztály alapköveit kell szemünk előtt tartani. De ne ijedjen meg senki; korántsem kívánom én azt, hogy az ifju talán egész vakáción át az egyes szaktárgyak tüzes ismétlésével bajlódjék, a mint ez az iskolai év vége felé történni szokott; annyit azonban kívánok és ajánlok — s ez okvetlenül szükséges is, — hogy t. i. az egyes tantárgyakból készített kivonatokat, vázlatokat a minőknek készítésére elég példát lát és tanul az ifju a magyar nyelvi oktatásban, főképp a szerkezetben, néha-néha átfutni, hogy az emlékezetbe felvetteket el ne felejtse, hanem meg-meg ujtva élénk éberségben tartsa, ennyit okvetlenül kell tennünk. Sokszor hallott közmondás a «Repetitio est mater studiorum» s örök igazság marad is. Legyen meggyőződve mindenki, hogy ezen többszöri figyelmes áttekintés által elég mélyen vésődtek a tanultak az elmébe arra nézve, hogy a következő osztályban, bizton bátran lehessen tovább építeni. De lassunk utmutatásul egyes tárgyakat, hogyan lehet azokat könnyedén átismételni. Pl. a történelem ismétlésénél, ha helyes korrendi vázlatban a fő eseményeket, melyek köré a kisebbek összefüggőleg csoportosulnak, elégséges egy-egy figyelmes áttekintés, hogy a tanultak megszilárduljanak. Vagy a földrajz tüzetes átisméltése helyett a tanult világrész vagy állam térképét utazom be oly formán, hogy végig kísérem hegyeit, vizeit, városait, közlekedő eszközeit stb. megvizsgálom, merre és hogyan lehetne egyik városból, államból a másikba utazni s több efféle. Az idegen nyelvek ismétléseül átfutok néha-néha az iskolában lefordított egyes fejezeteket, vagy megkísérlek egy újat lefordítani, vagy a közbeszédben előforduló fogalmakat, életeteket kifejezni; vagy a mi még hasznosabb, egy jó barátunkkal, a ki valamely idegen nyelvet tud, próbálkozunk elbeszélgetni, így egymástól könnyen tanulhatunk. A mennyiségtanból elég ismétlésre a tanultaknak megfelelő szép példákat kidolgozni, megfejteni. Igen ajánlatos és jó eszköz az ilyen ismétlésekre, ha több, gyengébb és jobb tanulótárs egymásnak különféle tárgyból néhány kérdést ad, egymást jólelkűen javítva, tévedé-

sét helyre igazítva sokat tanulhatunk, mert errando discimus — tévedve tanulunk, mondja helyesen a latin. Mindezek az ismétlések kellemes és nem terhes módjai, miknek gyakorlása a hosszú vakációból néhány órát szentelni kell, hogy a beálló új iskolai évet illetőleg magasabb osztályt biztos léptekkel megkezdhessük és könnyebben tovább folytathassuk.

2. Szakbavágó könyvek olvasása. Második sorban kellemes és igen hasznos szellemi foglalkozás vakációban oly szaktudományos könyvek olvasása, melyekhez kiváló hajlamot és kedvet érez a tanuló. Nem kis szellemi élvezet tanulni vágyó ifjunak az, ha egyik másik kedveltebb tárgyról bővebben is olvashat, mint a mennyit az iskolában tanult, mivel jól tudja hogy ezáltal ismeretei az egyes szakokból tisztultabbakká, öntudatosabbakká válnak és mélyebb gyökeret vernek elméjében. Ily szakmunkák tekintetében könyvpiacunk, ha nem is sok és teljesen kielégítő, mégis meglehetősen száma és értékű művekkel rendelkezik. E czélból mely szakkönyvek leghasznavehetőbbek, erre nézve a tanuló sokszor hall utalást az iskolában. Ily könyvek olvasására az év folytatában, bármennyire óhajtaná is, igen kevés vagy épen semmi időt sem szakíthat magának a lelkiismeretes tanuló. Mily kedves olvasmány pl. a történetkedvelőnek, ha egyes nagy történeti férfiak életéről működéséről, jelleméről vagy emfjékirataiból stb. bőven tanulhat. Hiresebb utazók ut, nép, helyleírását, kalandos vizsontagságait mily nagy érdekléssel olvassa egy földrajzot kedvelő tanuló. Mily mohón kap egy alattannal örömet foglalkozó oly könyv után, melyben oroszán, tigris, elefánt stb. vadászatról, az állatok természeti sajátságairól, hazájáról, hasznáról s több efféléiről olvashat. Mily örömmel olvassa a költők kedvelője a jelesebb írók életét, műveit, munkáinak bírálatait stb. Forgassunk tehát vakációban ilyen szakkönyveket is.

3. Más hasznos könyvek olvasása. Harmadik helyen áll és szintén nem megvetendő bármely hasznos munkának olvasgatása. Jóllehet az embernek bizonyos életpályára való kiképzése mai nap nagyon is szakszerű, egy szaktudományhoz kötött, mégis senki sem tagadhatja, hogy épen korunkba követelnek leginkább minden iskolázott embertől sokoldalú jártasságot, ismeretet és műveltséget.

(Folytatása következik.)

VEGYESEK.

Tanulók a kiállításon. Hogy a tanulóifjuság mily szép számmal tekinti meg a millenáris kiállítást, elég az alább közlendő adatokra hivatkoznak, melyekben fel van tüntetve, hogy melyik intézetből hány tanuló jött Budapestre. A közölt adatokban nem foglaltatik benn a tornaversenyre felrándult tanulók száma, sem pedig a budapesti tanulóifjuságé, mely szintén pár ezerre tehető. Hozzávetőleg számítva eddig 25—30 ezer tanuló nézte meg a kiállítást. Most pedig még csak a nagy szünidő elején vagyunk, — hát még ezután! A tanuló az V. kerületi áll. főreáliskola és főgymnasium, a VI. ker. főreáliskola, a VII. kerületi áll. főgymnasium s a gyakorló főgymnasium helyiségeiben vannak elszállásolva. Ugy értesülünk, hogy már a jövő hétre is tömegesen vannak előjegyezve! Az eddig Budapesten megfordult intézetek növendékeinek számszerint való kimutatása a következő: Alsó Lendvai polg. isk. 40. Szentesi főgym. 64. Zala-Egerszegi polg. isk. 62. Ujvidéki 75. szerb főgym. 75. Debreczeni ref. gym. 114. Ujverbászi gym. 52. Fogarasi polg. isk. 22. Szegszárdi polg. isk. 35. Eperjesi tanító képezde. 53. Marosvásárhelyi polg. isk. 45. Nagy-Szalontai gym. 40. Sepsiszt-György ref. Coll. 55. Orosházai népiszkola (barakszállás) 37. Temesvári ipartanonczisk. (barakszállás) 120. Sárospataki ref. gym. 126. Nagyszebeni ág. ev. tanítóképezde 31. Brassói ev. gym. 32. Sárospataki akadémia 34. Tapolezai népiszkola 41. Marosvásárhelyi ref. Coll. 93. Miskolci gym. 31. Gyulafehérvári k. gym. 34. Homonnai faipariskola. 20. Nagyváradi polg. isk. 22. Hmvásárhelyi gym. 41. Debreceni, leányisk. 29. Csurgói gym. 103. Körös erd. akadémiai 34. Kolozsvári 55. Karczag ev. ref. gym. 33. Dobsina polg. isk. 72. Késmárki polg. és keresk. iskola 54. Orsovai áll. iskolák növendékei. 63. Nagyszebeni áll. gym. 32. Fiumei áll. gym. 48. Fiumei keresk. akadémia 36. Trencsényi felsőbb leányiskola 39. Resiczai pol. iskola. 29. Fiumei áll. polg. iskola 37. Veszprémi áll. polg. iskola 39. Pápai ev. ref. gym. 101. Nagy-Bicskei polg. és elemi isk. 26. Halasi főgym. 57. Rózsahelyi főgym. 33. Karánsebesi polg. iskola. 76. Lugosi áll. gym. 59. Szombathelyi főgym. 124. Homonnai felső keresk. akad. 32. Szarvasi ág. ev. gymnasium 47. Félegyházi vár. főgym. 33. Kolozsvári ev. ref. collegium. 124 tanulóval. — 25-én, 26-án és 27-én ezer tanulóval több nyert elszállásolást és ellátást.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csiszár József. —

1. Számtani kérdés.

Valamely számtani haladványnak első tagja — 7, különbsége 3, összege 430; mekkora a tagok száma s mily nagy az utolsó tag?

2. Földrajzi kérdés.

Mi a neve azon hosszú földterületnek, a mely a tenger és hegység között terül el? Mi a neve a hegységnek és tengernek, a mely között elterül? Kik a lakosai nagyobb részét? Mi a fővárosa s hol fekszik?

3. Történelmi kérdés.

Ki azon francia forradalmár, a ki Robespiernek barátja volt? A jakobinus-clubnak, a conventnek, továbbá a közjólétebizottságnak tagja s biztosa volt a Rajna mentén és a Belgiumban küzdő csapatoknak. Mikor fejezték le?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik növény az, a melyik a mandola-félék rendjébe tartozik? Tüskés, embernagyságu bokor levele körkörös, virágja fehér, gyümölcse mogorónyi feketekék. Mikor érik?

5. Mértani kérdés.

Egy derékszögű háromszögben a = 100 méter; az erre bocsátott magasság m. = 47 m. Mekkora az átfogó szeletei?

6. Betűrejtvény.

Vilmos	Dobó
Tell	Zrinyi

A 26-ik számban közölt rejtvenyek megfejtése. Számtani kérd. : A szám 324. ($x + y + z = 9$; $x = \frac{10y+z}{8}$ stb.)

Földrajzi kérdés: Prázmár község. — Történelmi kérdés: Szaladin, tulajdonképp Jusuf, 1187-ben megverte a keresztény sereget s 2 évig Oroszlánszivű Richard ellen harczolt. — Természetrizai kérdés: Őszi kikerics, (colchicum) a kikerics-félék rendjébe tartozik.

arab
rég
agár
bíró

Helyesen fejtették meg a következők: Kovács János, Perl Jenő, Winkler Ernő, Szabó Dénes, Szentesy Béla, Krausz Elemér, Pintér József, Gritzling János, Oberhauer Vince, Varga Ottó, Jelencsik Béla, Kimera Pál, Kohn Vilmos, Kiss Aladár, Rátkay László, Srenner Gábor, Hodula Titusz, Tornyosi Béla, Manstädter Alfréd, Rózsa Viktor, Berger László, Hammerer Vilmos és Vedres Géza. A jutalmat Rózsa Viktor nyerte el.

IRODALOM.

Az új világ csodái ezimen rendkívül szépen kiállított, feltűnést keltő kiadás jelent meg, mely észak- és dél Amerika természeti csodáinak s népeinek eddig még sohasem nyújtott nagyszerű és sokoldalú hű képmását adja. Kötőben sikerült, mesterien kidolgozott fényképekkel ez a diszmű pompás utazást képez az új világon át. Az Egyesült államokon keresztül az északi sark országai. Közép-Amerikán Nyugat-Indián és Dél-Amerikán át egész a Cap Hoornig vezet bennünket ez a mű. A világrész szépsége és sajátossága, a sok természeti csoda, a megézően pompás és bájos tájak, a városok és szobrok, a tündéres paloták és a technika csudaalkotásai, a melyekben Észak-Amerika oly nagyon gazdag — szemeink előtt tárulnak fel mind megannyi eleven képek gyanánt teljes valóságukban és hűségükben.

Ajánljuk e füzetek megszerzését olvasóinknak. Egy füzet ára 16 gyönyörű képpel 40 kr. Megrendelhető a «Pesti Napló» kiadóhivatalában, Budapest VI. Teréz-körút 23.

Millenniumi egyforintos Petőfi-kiadás. Az «Athenaeum» irodalmi részvénytársaság most Petőfiből olyan olesó kiadást rendezett, a mely lehetségessé teszi, hogy a demokrácia lánglelkű költőjének költeményei a szegényebb néposztályoknak birtokába is eljuthassanak. Igazi millenniumi ajándék ez a kiadás a nép részére, mely 1 forintért megszerezheti Petőfi Sándor összes költeményeit igen díszes, piros vászonkötésben, melynek arany metszésű tábláját a budapesti Petőfi-szobor képének sikerült bronznyomata díszíti. A kötet négy részre osztva tartalmazza Petőfinek költeményeit; I. Hazafias költemények, a melyek nyilvánvaló politikai célzattal irattak; II. Szerelmi költemények, melyek «Első felleobbanások» (1842-1844); «Csapó Etelka» (1844-1846); «Buborékok» (1846); «Mednyánszky Berta»; «Felhők»; «Szendrey Julia»; Petőfi Sándorné» (1848-49.); végül «Bordalok» címek alatt vannak összefoglalva; III. a nagyobb elbeszélő költemények és végül a IV. részben a leíró költemények és a népdalok találhatók fel. Mind egyik részhez rövid bevezetést irt Havas Adolf tanár, ki az eredeti kéziratok és kiadások alapján szerkesztette ezt a kötetet.

Déleuropából, föld- és néprajzi képek. Irta Hannusz István. A fáradhatatlan Stampfel Károly, a ki alig indít meg egy vállalatot, már is egy másikat készít elő ezuttal Ifjúsági Könyvtárainak számát szaporította. Az «Ifjúsági Könyvtár» dr. Szemák István szerkesztésében indult meg, és ugyanazt a célt tűzte ki feladatául, melyet az ugyancsak Szemák szerkesztésében Pfeifer-nél és Wodianernál megjelenő ifjúsági könyvtár. A mű ára 1 ft.

Buda hőse. Donászy Ferencz, ki «Egy magyar diák élete» és «Tholdi Miklós» című regényes korrajzaival méltán lett egyik legkedveltebb írója a serdülő ifjúságnak, most Buda hőse cím alatt irt egy nagyon érdekes regényes korrajzot Budavár visszavételének az idejéből. A magyar történelemnek egyik legérdekesebb fe-

jezete Budavárának a törököktől való visszavétele s arra való író temérdek anyagot talál ebből az időből érdemeset a költői feldolgozásra. Donászy Ferenczben igen szerencsésen egyesül a történet és az író. Könyvének nagy előnye, hogy nemesen, érdekesítő olvasmány keretében ismerkedik meg az ifjú a hazai történet egy fontos részével. A három részből álló, 554 oldalas, nagy alaku könyv értékét nem kevésbé emelik a korhű illusztrációk, az abban az időben vezérszerepet vitt emberek arcképei. Magának a könyvnek a külső díszes kiállítása a kiadó Athenaeumot dicséri. A serdülő ifjúságnak, az iskolai könyvtáraknak különösen ajánlatos könyv ára diszkötésben 4 ft 50 kr.

Ezer év meseköltése. Benedek Elek nagy millenniumi mesekönyvének, a Magyar Mese- és Mondavilágnak, a 41-43. füzetét kaptuk egyszerre, melyekben gyönyörűen megírt mesék, történelmi és helyi mondák váltakoznak, Széchy Gyulától illusztrálva. Az öt kötetbe tervezett nagy mesekönyvből négy kötet már megjelenésben, e füzetek tehát az ötödik kötetből valók, mely az öszre szintén megjelenik. A Magyar Mese- és Mondavilág még mindig megrendelhető az első füzetből számítva, 10 füzetenként 2 ft 50 krral a kiadó Athenaeum-nál, ugyszintén kötetekben is. Egy-egy kötet ára díszes kötetben 3 ft, egy füzet ára 25 kr. Mutatvány füzeteket kívánatra ingyen küld az Athenaeum.

Szerkesztői telefon.

Kovács F. Szabadka. 1. A kiadóhivataltól függ s nem a szerkesztőtől. 2. Az ígért minden esetre olyan, a mit be is fognak váltani. **R. D. Kanizsa.** A felirati javaslat tárgyalása szorosán vett iskolai dolog, — lapunkban unalmas volna. Igyekeznek megfélemlőt küldeni. **Schober B. Baja.** Tudassák vakációi címüket. **Porde Gy. Jónni fog. 3104.** sz. előfizető. Megkaptuk. **Krúger A. N. Váradi.** Megjöttek, az «Ezer év» azonban alig lesz közölhető, mert igen hosszú. **M. Gyula Hadház.** Ha Bpsten érte jön megkaphatja, igazolvány nem kell. **Vogel A. Z. Egerszeg.** Antiquar papírkereskedőt nem ismerünk, könyvkereskedők: Révai Mór, Ruzitska Ármán, Eisler G., Szilágyi Béla. **Lauschmann E.** Tessék érte jönni a szerkesztőségbe! **K. B.** Elhalgattak vele, úgy látszik elmarad! **R. F. Jászberény.** A Községi Közlöny szerkesztője Lipsey Ádám, kiadja az orsz. központi jegyzői egyesület, ára egész évre 6 ft. Csak egyszerűen a kiadó címére, a postások megtalálják. **L. Hirsch.** Debreczen. Ha névalírás nincs a cikkben, szerzőjét nem mondhatjuk meg. **Körössy I.** A Plasticon utalvány csak egyszeri belépésre jogosít, de mi annyit adunk önnek, a mennyi csak kell — ingyen. Használja minden tanuló de mi, ha már ingyen adjuk, nem küldjük el senkinek, — tessék elfáradni érte a szerkesztőségbe. **Figyelmeztetjük előfizetőinket, hogy a szüneti lakóváltást a kiadóhivatalban jelentsék be, ne pedig a szerkesztőségbe küldjék, mert a szerkesztőség ily ügyben nem intézkedik.** **G. Gy. Szombathely.** Nem közölhető. **Sóvárgó tanuló.** Mind megkaphatja, jöjjön csak el a szerkesztőségbe, szívesen látjuk. **H. J. Czegléd.** Herczegh Ferencz 1863. szept. 22-én született. — *Több kérdésre a jövő számban.*

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 ft.
Fél évre 2 ft.
Negyed évre 1 ft.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiunai tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és
könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksári-utca 31.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.

KÉZIRATOKAT

nem adunk vissza.

A diák dolgozatokról.

(*) Lapunk mai számában más helyen számolunk be a május 31-én lejárt pályázatokról. Elmondjuk ott, hogy milyen volt ennek a pályázatnak az eredménye, e helyen elmondjuk, hogy miként készülnek nagyjából a diák dolgozatok.

Ha egy tanulóra a szabad tárgyválasztást rábizzuk, az a legtöbb esetben nem tudja, hogy miről írjon. Azon kezdi, a mihez legtöbb forrást olvasott, kivonatol, azaz kihagyja éppen a legfontosabb részeket, változtat a mondatszerkezeten, felhasználja iskolakönyveit s talán még valami tudományos munkát s megszületnek a nagyhangu című értekezések. A szerző boldog, hogy bár nagy fába vágta a fejszéjét, de a fát is ketté vágta.

Igy készülnek a mi pályamunkáink, így az önképző-köri dolgozatok. Kevés eredetiséggel s még kevesebb ítéletképeséggel, de annál nagyobb húsággal és vakmerőséggel, mert a fiatal író nagyra van az ő készülségével meg a munkájának nagyságával. Az ügyes tolvaj megteveszti a kevésbbé ügyes bírálót s a csak kissé is tág lelkiismeretű önképző-köri elnököt. Elviszi a jutalmat s élvezi a dicsőséget.

Legjobban ki van ez az eljárás fejlődve a versírásnál. Bumfordi, holdvilágképű kamasz fölcsep költőnek. Hetedik osztályu korában még nem tudja az abl. absolutust s az aoristussal sines tisztában, de azért ontja a verseket derüre-borura. Ezek a versek kétfélék: lopottak és eredetiek. Az eredetiek halvány reminiscenciái nagyobb költők verseinek s a népdaloknak, a lopottak pedig vagy valamely obskurus poeta versgyűjteményéből valók, vagy a vidéklapok régiebb évfolyamainak tárczáiból vannak kiírva.

Velem történt, hogy önképző-körünk egyik megjutalmazott versében a saját ifjúkori szer-

zeményemre ismertem, melyet álnév alatt egyik vidéki lapban tettem közzé sok évvel azelőtt. S az illető, a ki e verset reprodukálta, önképző körünk legjobb verselője s legszorgalmasabb munkása volt. Természetes, hogy termékenységének eredete a vidéki lapok tárczarovatában volt keresendő.

A mi aztán a kisebb elbeszéléseket illeti, a kis deák már Cooper s a ponyvairodalom hatása alatt áll. Vagy nagyon szövevényes, de minden lélektani alap nélkül való dolgokat tákol össze, vagy kisszerű dolgokat Hári Jánosként föleresztve mond el; természetes, hogy meséjének nincs sem alapeszméje, sem végcélja. Leírásai kacskaringósak és cifrák, tele vannak frázissal, olyanok, mint a rét, mely mindenféle színű vadvirágtól tarkállik. Mintha bizony a vadvirág volna a rét lényeges része s nem a fű, a mely gazdag kaszálóvá teheti!

Ilyenek a deák dolgozatai; kevés eredetiség sok vadság; hiányzik belőle az, a mi a rét fűvéből illatos szénát alkot: az ifjúkor kinyomata, mely minden fogyatkozása mellett is bir legalább is akkora értékkel, a mennyivel egy fesledező rózsabimbó. Csakhogy ennek a bimbónak nemesített virágnak kell lenni! Irhat szépet, jót, a tanuló is: de ahhoz tanulmány, ítelet és bizonyos talentum, írói képesség kell. A vadvirágon sok a vad tövis, erős, vastag, szúrós: a nemes rózsán kevesebb, lágyabb, — néha nincs is.

Ne gondoljátok, hogy az íráshoz csak tinta, toll, papíros és téma kell; ne higgyétek, hogy az íróképesség fejlődik a magasabb osztályba való lépéssel: első sorban arra születni kell.

Azután pedig még sok más egyéb kell hozzá, a miről majd máskor fogok megemlékezni!